

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. VI. [i.e. IV.] Fictæ solutionis species exponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

§. VI.

Ficta solutionis species exponuntur.

S U M M A R I A.

30. Prima species *ficta* solutionis est *acceptilatio*, pro cuius declaratione tria notamina subjunguntur. 31. Altera species est *novatio*. 32. Estque vel in specie talis, vel *delegatio*, prior explicatur. 33. Quomodo obligatio *condicionalis* novetur? Quid sit *Novatio voluntaria*? 34. Quid *necessaria*? Et quomodo utraque fiat? 35. Et quid *discriminis* inter utramque? 36. *Delegatio* describitur. 37. De *Compensatione*, Et *perceptione fructuum ex pignore remissive*. 38. Quomodo *confusione debitum solvatur*? 39. Quomodo *interitu rei*? 40. Aut *oblacione debiti, certo loco, Et tempore facta*. 41. Etiam *exceptione perimitur prior obligatio*.

Diximus in principio *h. t.* dari solutionem *veram*, & *fictam*, & species sub ista comprehensas enumeravimus. Jam lubet de singulis pauca quaedam delibare. *Ficta* igitur, sive *imaginaria* solutionis prima species est *acceptilatio*, quæ nihil aliud est, quàm *actus*, quo debitori interroganti *obligatio verbalis à creditore per subsequentem responsum remittitur*. Clar. D.D. *Peregrini l. Q. M. T. O. num. 4.* aliter, sed obscurius eandem describit *Modestinus in l. 1. ff. de acceptilat. ubi vide.*

Nota I. Hunc liberationis modum quoad formam, & originem esse quidem *juris civilis l. penult. ff. de solut. l. 77. ff. de R. J. approbatione tamen, & usu juris gentium*, sicut enim illi, qui cives *Romani non sunt*, in quacunque propria lingua stipulari possunt *§. 1. l. de V. O. ita & acceptum ferre l. 8. §. fin. ff. de acceptilat.*

Nota II. Olim per *acceptilationem* non aliæ obligationes tollebantur, quàm quæ *verbis erant contractæ §. 1. J. Q. M. T. O.* Alias obligationes non ali-

ter perimebat, quàm si fuissent in *stipulationem Aquilianam deductæ l. fin. C. de acceptilat.* Hæc enim stipulatio omnes alias obligationes novabat, & perimebat, ipsa verò per *acceptilationem* tollebatur. Hodie, ut notat *Manzianus ad §. 2. J. Q. M. T. O. num. 16.* & *Bœhmerus in introd. ad jus Digest. Tit. de acceptilat. num. 3.* subtilitatibus istis (nisi pro abundanti cautela) opus haud est, cum pactum quodlibet in rem conceptum & liberatorium vim *acceptilationis* habeat, ipsoque jure obligationem perimat.

Nota III. *Acceptilationem* fuisse *actum legitimum l. 77. ff. de R. J.* ideoque nec per procuratorem fieri potuisse. *l. 3. ff. de Acceptilat. nec in diem, nec sub conditione l. 4. Et seq. d. t. quod rursus hodie non obtinere tradit Stryck. ad tit. de Acceptilat. §. 1. Et de Cautel. contract. sect. 4. cap. 3. §. 2.*

Secunda species *ficta* solutionis est *novatio*. Hæc describitur, quod sit *prioris debiti in aliam novam obligationem vel civilem, vel naturalem transmissio, ita ut prior obligatio perimatur.*
(M m) l. 1.

l. 1. princ. ff. de Novat. Ejus usus hodie obtinet, nec jura communia (ut Stryckius *cit. tit.* ait) quantum effectum novationis attinet, deliquium passa sunt, nisi quod olim solenni verborum conceptione, hodie pacto nudo, & quibuslibet verbis fieri possit.

32 Novatio dividitur in *delegationem*, & *novationem in specie*. Delegatio vulgò *ein Anweisung* fit interventu novi debitoris *l. 11. ff. de Novat.* Novatio in specie fit inter eundem creditorem, & debitorem. Hac tolli potest quæcunque obligatio antecedens, sive *re*, sive *verbis*, sive *consensu* contracta sit, sive *naturalis*, sive *civilis*, sive *honoraria* fuerit. *l. 1. §. 1. ff. d. t.* Ratio est, quod *novatio* non penitus perimit obligationem, sicut *acceptilatio*, sed tantum in aliam speciem transfundit, quod facilius est, & idè etiam obligationes *re initas*, vel quæ sunt *juris gentium*, tollere potest, dummodo sequens obligatio aut *civiliter* teneat, aut *naturaliter*. *d. l. 1. §. 1.*

33 Obligatio *conditionalis* prior, quia ante existentem conditionem efficaciter tolli nequit, cum obligatio adhuc perfecta non sit. *l. 8. §. 1. ff. de Novat.* Ita nec *novatio* prius perfecta intelligitur, licet in eventum conditionis existentis non sit inutilis. *l. 14. §. 31. ff. eod.* Similiter, si obligatio prius *pura*, vel, quod purè debetur, animo *novandi*, deinde sub conditione promittatur, tunc primùm fit *novatio*, cum conditio existit, *l. 8. §. 24. ff. eod.* adeoque quasi in suspenso manet. *§. 3. J. Q. M. T. O.*

34 Novatio alia est *voluntaria*, alia *necessaria*. Illa de jure Romano mediante *stipulatione*, de consuetudine

Germaniæ quavis conventionione fieri potest. Wesenbec. *ad J. Q. M. T. O. num. 1.* quotiescunque ergo prior obligatio voluntate partium in alienam convertitur, sive adæquatè, sive inadæquatè, fit *novatio*, diciturque *voluntaria*, ut, si de novo adhibeatur fidejussor, cum prius sine fidejussore contractum sit, circa quam speciem *novationis* id ulterius notandum est, quod jure novo non producat, nisi cum partes hoc expressim egerint, ut prior obligatio novetur, *§. 3. J. Q. M. T. O.* alioquin primam obligationem ne quidem ope *exceptionis* secunda novat, sed illi accedit, & additur, ita, ut ex utraque obligatione actio concedatur. *l. 2. ff. de Novat.* Gail. *lib. 2. observ. 30. num. 3.* unde ait Stryck. *ad tit. de Novat. §. 2.* Novationem in dubio non præsumi, sed ab allegante probari debere.

Novatio *necessaria* est, quæ inducitur per *litis contestationem*, vel per sententiam, quia scilicet debitor nolens volens ad eam compellitur, & iudicium etiam in invitum redditur *l. 83. §. 1. ff. de V. O.* Vocatur etiam hæc novatio *accumulativa*, quia non tam perimit, & extinguit primam obligationem, quam eidem novas qualitates adjicit. *l. 90. ff. de V. O. l. 1. C. de jud.* sic, cum ex delicto actio *pœnalis* de peculio in patrem non detur, *l. 58. ff. de R. J.* iudicio tamen accepto, & condemnatione secuta actio *judicati de peculio* in patrem competit. *l. 3. §. 11. ff. de pecul.* quæ utique competere non posset, si nihil novi actioni veteri accessisset.

Discrimen inter unam, & alteram *novationem* est, quod in *necessaria* maneat obligatio principalis, & cum ea omnia privilegia subsistant, v. g. pignora,

ra, fidejussores, pœna adjecta l. 29. ff. de Novat. l. 15. § 18. ff. eod. l. 4. C. de fidejuss. In voluntaria ea duntaxat repetita censentur, quæ in priori obligatione contenta fuerunt in favorem debitoris, uti *solutionis dilatio*. Si tamen pignora prioris obligationis etiam expressè repetuntur in *Novatione*, cum privilegio prioritatis repetita censentur l. 3. ff. qui potior. in pign. Gail. lib. 2. observ. 30. num. 10. Negulant. de Pignor. part. 6. memb. 3. num. 7.

Delegatio, quæ est alterum membrum divisionis, & tertia species *fictæ* solutionis, describitur, quod sit mandatum, quo creditor debitorem jubet id, quod sibi debet, promittere alteri, sive, ut habetur in l. 11. ff. de Novat. § delegat. delegare est vice sua, alium reum dare creditori, vel cui jussit.

37 Ut igitur delegatio valida sit, requiritur I. consensus creditoris, cui fit delegatio, invito enim alius delegari nequit l. 1. C. de Novat. II. Consensus debitoris, aut ejus, qui delegatur, quia per hanc delegationem nova obligatione tenetur, qua nemo invitatus adstringi potest. l. 6. C. eod. de æquitate tamen etiam invitatus debitor delegari posse videtur, si nihil ejus inter sit, nam facere quis compellitur, quod alteri prodest, sibi verò non nocet. l. 2. §. 5. ff. de aqua, § aq. pluv. arænd. l. 38. ff. de Evict. III. De jure scripto, ut creditori stipulanti verbis promittat hic delegatus debitor. d. l. 1. Gail. d. observ. 30. num. 8. licet de consuetudine nudum pactum sufficiat. Differt delegatio ab *expromissione*, & *cessione*, quod neutrius consensus debitoris requiratur, cum & possit animo novandi promittere id, quod alter debet, utut ille

nolit. l. 8. in fin. ff. de Novat. & ut creditor alteri cedere nomen meum etiam ignorante, vel invito debitore. l. 1. C. de Novat.

De Compensatione (quæ est quarta species *fictæ* solutionis) ad tit. *commod. §. 3. num. 24. § seqq.* egimus. Similiter qua ratione perceptione fructuum ex pignore (qui modus imaginariam quoque solutionem præfert) tollatur obligatio, eosque creditor in sortem imputare teneatur, deductis expensis in pignus factis, in tit. *de Pign. §. 3.* jam expositum fuit. Unde ad reliquos tollendæ obligationis modos exponendos pergimus, inter quos est

Confusio, quando enim debitor creditori, vel creditor debitori hæres existit, tunc confunduntur eorum bona, & jura, & dissolvuntur eorum obligationes. Ratio est, quod hæres & defunctus fictione juris habeantur pro una persona, consequenter idem non potest sibi ipsi debere §. 15. *Inst. de act.* sed agens & patiens debent esse discreta, cap. 4. *de Baptismo* l. 7. C. *de Pact.* Quod si tamen duæ obligationes ejusdem generis concurrant, quarum utraque est accessoria, ut, cum fidejussor succedit confidejssori, una ab altera non perimitur, sed utraque in eadem persona persistit l. 12. §. 1. ff. *de fidejuss.* Idem est, si duo ejusdem generis principales concurrant; ut, si *correus* debendi, vel credendi alteri *correo* succedat, tunc enim pariter unus duas obligationes sustinet, & neutra confunditur. l. 93. ff. *de solut.* secus dicendum, si concurrant duæ obligationes non *absolute*, sed *relative*, ut, si creditor debitori, vel hic vicissim alteri, aut unus utrique succedat, tunc enim omnis tollitur obliga-

tio tam principalis, quam fidejussoria
l. 75. ff. de solut. l. 38. §. 1. ff. de fidejuss. nemo enim apud eundem pro eodem fidejussor esse potest. *l. 34. §. 8. ff. de solut. l. 21. §. 3. ff. de fidejuss.*

40 Rursus tollitur obligatio *interituri*, si nimirum *species* debita fuit, ut, si mihi aliquis promississet equum Bucephalum, isque sine culpa & mora debitoris periisset, debitor ipso jure liberatus est *l. 92. l. 107. ff. de solut. l. 5. ff. de R. C. l. 23. ff. de V. O.* Dixi rei in *specie* debita: nam si *genus* in obligatione est, ejus periculum indistinctè ad debitorem spectat *l. 14. ff. de peric. & commod. rei vend.* quia *genus* perire non solet *l. 11. C. si cert. pet.*

41 Ultima *specie* solutionis *species* est oblatio totius debiti cum consignatione, & depositione congruo loco, & tempore facta. Est verò alia *verbalis*, alia *realis*. *Verbalis* regulariter non sufficit. *l. 72. §. 3. ff. de solut.* nisi res offerenda *immobilis* sit, quia tunc lex ad impossibile non censetur obligare. Oblatio *realis* alia fit intra, alia extra *judicium*. *Extrajudicialis* sine oblatione, & depositione tres præcipuè effectus habet. I. Quod per eam mora debitoris ante litem contestatam commissa purgetur. *l. 91. §. sequitur ff. de*

V. O. secus, si post litem contestationem commissa esset, tunc enim oblatione *judiciali* opus esset, ut mora *judicialiter* commissa, *judicialiter* quoque purgaretur *arg. l. 35. ff. de R. J.* II. Quod constituat in mora eum, qui oblatum non accipit, quia ultima mora nocet. III. Quod impediatur *cursum usurarum*, quando *usuræ* nondum sunt inchoatæ, secus oblatio cum depositione requireretur. Oblatio *realis judicialis* ultra *insinuatos* effectus etiam causat in debitore actionem *pigneratitiam* ad repetendum pignus contra creditorem *l. 9. §. fin. ff. de Pignerat. act.* *Realis* denique cum oblatione & depositione facta plenissimæ solutionis effectum habet. *l. 9. C. de solut.*

Porro, quia omnis obligatio tollitur vel ipso jure, vel ope *exceptionis*: ipso jure, cum nullum obligationis vestigium remanet, ut constat ex dictis: Ope *exceptionis* quando obligatio secundum se quidem manet, sed effectus impeditur, & ope *exceptionis* eliditur, ideò etiam *exceptiones* effectum solutionis habent, & ad modos tollendæ obligationis referuntur. Tales *exceptiones* sunt pacti *de non petendo, jurisjurandi, rei judicatae, transactionis, Prescriptionis* &c.

§. V.

De Privilegio competentie Clerico debitori competente.

SUMMARIUM

43. Privilegium competentie quid sit? 44. Bæbmerus hoc beneficium ex cap. 3. h. t. erui non posse ostendit. 45. Contrarium ostenditur. 46. Gaudent hoc beneficio Clerici etiam in Minoribus, modo cœlibes fuerint. 47. Statum paupertatis sue summariter docere debent. 48. Casus enumerantur, in quibus hoc privilegium cessat. 49. Cui renunciare nequeunt, expressè 50. Bene verò tacite.